

OBJEKTIKÄÄNETE KASUTAMISEST SAGEDU- SE JA MARKEERITUSE SEISUKOHALT¹

Pille Eslon ja Katre Õim

Tallinna ülikool

Kokkuvõte. Artiklis käsitletakse eesti keele objektikäände varieerumist, nt *Kui rahvas saaks valida Ilvese, siis ta valiks Ilvese ~ Kui rahvas saaks valida Ilvest, siis ta valiks Ilvest ~ Kui rahvas saaks valida Ilvest, siis ta valiks Ilvese ~ Kui rahvas saaks valida Ilvese, siis ta valiks Ilvest*. Lähtume seisukohast, et grammatiliste käänete varieerumine on grammatilise objekti puhul olnud diakroonilisest aspektist laineline, kuid mitte ühesuunaline protsess. Samuti pole see minetanud meie keelesüsteemile loomulikku soomeugrilist olemust. Väite paikapidavust kinnitab artiklis analüüsitud objektikäände kasutus koos tuumverbiga *saama* ajakirjandustekstides ja fraseologismides. Kirjeldame objektikäände kasutust toetavaid süsteemseid seoseid markeerimatus/markeerituse ja sageduse mõistete kaudu. Aja jooksul on eesti genitiivist kujunenud kõige markeerimatum grammatiline kääne, mis on suhteliselt väikese kasutussageduse tõttu muutumas marginaalseks. Kõige enam markeeritud ja väga sageli kasutatav on partitiiv, millele vastandub nominatiiv. Objekti käändeeristuse neutraliseerumist võib pidada paradigma lihtsustumisega seotud morfofonoloogiliste protsesside tulemuseks, mida paistab tugevasti mõjutavat lause infostruktuur.

Märksõnad: grammatilised käanded, keeleüksuste markeerimatus/markeeritus ja sagedus, objektikäände variatiivsus, morfosüntaks

---

¹ Tööd on toetanud riikliku programmi „Eesti keele keeletehnoloogiline tugi (2006–2010)“ projektid „VAKO: Eesti vahekeele korpuse keeletarkvara ja keeletehnoloogilise ressursi arendamine“ ja „Eesti fraseologismide elektroonilise alussõnastiku loomine“; ETFi grant „Ülekanatud tähenduses fraasid eesti keele korpustes (2010–2013)“; riikliku programmi „Eesti keel ja kultuurimälu (2009–2013)“ projekt „REKKi käsikirjaliste materjalide digiteerimine, Eesti vahekeele korpuse alamkorpuste loomine ja korpuse kasutusvõimaluste populariseerimine (2009–2013)“.

1. Sissejuhatus

Kõnekeeles ja kirjasõnas tuleb ette vaieldavusi, mida keeleteoimetajad püüavad suupärasemaks muuta, keelekorraldajad taunivad või seadustavad, kuid emakeelekõneleja neis probleeme ei näe. Näiteks võib tuua sõnajärje, sõnade valentsimustrite ja objektikäände varieerumise.

Seoses objektikäänete kasutamisega on juba Valter Tauli (1968: 87) soovitanud sallivust „hea keeletundega eestlaste nn. objektivigade vastu. Arvestades tegeliku keelepruugi tendentsi on teatud juhtumel võimalik objektireegleid lihtsustada nominatiivi kasuks“. Martin Ehala (2009b: 191 jj) on juhtinud tähelepanu, et partitiiv allutab genitiivse ja nominatiivse objektnoomeni alasid ning emakeelekõneleja ei taju siin normivastasust. Annika Kilgi andmetel on 1715. aasta Uue Testamendi tõlke ja 1739. aasta põhjaeestikeelse piibli tõlke objektikäände kasutuses rida erinevusi. Näiteks on koos tuumverbiga *andma* hakatud partitiivse objekti asemel kasutama nominatiivset: *andet* ~ *andid annad*, *nende eksitusi* ~ *eksitused andeks annate*; nominatiivse asemel partitiivset: *andis tema* ~ *tedda ära*; partitiivse asemel genitiivset: *annab meie igga päewast leiba* ~ *iggapäwase leiwa*; genitiivse asemel partitiivset: *andwad teine teise pettisel kombel ära* ~ *teine teist ärra*². Sama näitavad Aet Leesi uurimused 17.–18. sajandi eesti ja soome objektikäände kasutamise kohta piibli tõlgetes. Lees on jõudnud järeldusele, et grammatiliste käänete veelahe kulges sel ajal ainsuse akusatiivi ja partitiivi vahel. Akusatiiv tähistab Leesil mittepartitiivset objektikäänet, mis mitmuses oli homonüümne nominatiiviga ja ainsuses genitiiviga. Tegu on üldmõistega, mis lihtsustab eesti ja soome keele käändekasutuse võrdlemist, kinnistades samas arusaama nominatiivi-genitiivi süsteemsest vastandatusest partitiivile. Soomekeelses piiblitõlkes oli selline akusatiiv valdav. Võrdlus lõuna- ja põhjaeesti murdekeelsete tõlgetega näitab, et mõlemal juhul oli objektikäändena ülekaalus partitiiv. Edasisi nihkeid soome ja eesti keele objektikäänete kasutuses on Lees vaadelnud A. Kivi „Seitsme venna“ originaali ja 1924. a eestikeelse tõlke alusel.

---

² Aitäh A. Kilgile meile usaldatud uurimisandmete eest.

Tulemus on enam-vähem proportsionaalne piibli tõlgetega: eesti keeles on ülekaalus partitiiv, samas kui soome keeles valitsevad akusatiiv ja partitiiv (vt Lees 2004). Valter Tauli (1968: 87) on F. Tuglase, A. Mälgu ja T. Künnapase teoste esimese viiekümne lehekülje käändestatistika alusel leidnud, et järgneval perioodil kasutati eesti keeles enamasti partitiivobjekti ning totaalobjekt oli erand. Partitiivi kui objektikäände sagedasemale kasutusele eesti kirjakeeles on viidatud ka uurimustes (Tamm 2004: 207–222 ja Habicht 2006) jm. Merilin Miljani (2008: 135–136) katsed näitavad grammatiliste käänete jätkuvat varieerumist tänapäeva eesti keeles, sest emakeelekasutaja asendab partitiivse objekti genitiivse (eriti *da*-infinitiivi sisaldavas lauses) või nominatiivsega ning vastupidi. Informantide eneseanalüüsist saadud andmed kinnitavad, et käänete valikul lähtuti kontekstist, mitte eesti keele struktuurist.

2. Objektikäände valik

Objektikäände valik on tänapäeva eesti keeles seotud erinevate aspektidega. Nimetame mõned neist.

1. Objekti kvantifitseerimine, lause aspektuaalsus, tegevuse interpreteerimine irresultatiivse/resultatiivse või potentsiaalsena (vt ka Kont 1963, Larjavaara 1991, Rajandi ja Metslang 1979, Sulkala 1996, Huumo 2006 jt): *Ta mõistis vanema munga käitumise ~ käitumist hukka.*

2. Protsessid muutemorfoloogias: *Noored lõpetavad siin gümnaasiumit* – siin on tegu kasutussageduse ja muuttüübi mitteproduktiivsuse dialektikaga muutemorfoloogias (vt ka Lüdeling jt 2000; Lüdeling ja Evert 2003; Nikolaev ja Niemi 2006 ning Kaalep 2009). 2006. aasta õigekeelsussõnaraamat tunnistab *gümnaasiumi ~ gümnaasiumit* rööpvormidena.

3. Nominatiivi, genitiivi ja partitiivi erisuse neutraliseerimine objekti vormistamisel: *Oleks tore neile pakkuda selline tore üritus ~ sellise toreda ürituse ~ sellist toredat üritust.* Selle näite puhul on raske otsustada, kas kasutada objekti nominatiivis või partitiivis, välistatud pole ka genitiiv. Kontekst siin objektikäände valikut ei määra, abi ei ole ka rektsioonimallist: õige on nii *pakub* mida? kui ka *pakub* mille? Näib sedamoodi, et keele-

kasutaja valikud on juhuslikud. Eriti selgelt tuleb see ilmsiks genitiivi ja partitiivi puhul, mida saab omavahel vabalt asendada ja kombineerida, nt *Kui rahvas saaks valida Ilvese* (SG.GEN), *siis ta valiks Ilvese* (SG.GEN) → *Kui rahvas saaks valida Ilvest* (SG.PART), *siis ta valiks Ilvest* (SG.PART) → *Kui rahvas saaks valida Ilvest* (SG.PART), *siis ta valiks Ilvese* (SG.GEN) → *Kui rahvas saaks valida Ilvese* (SG.GEN), *siis ta valiks Ilvest* (SG.PART). Lisaks on eesti keeles (enamasti ühe- ja kahesilbiliste sõnade) grammatiliste käänete vormihomonüümia (nominaatiivi-genitiivi-partitiivi või genitiivi-partitiivi vormide mitteeristumine), mis võib olla märk käändeparadigma lühenemisest ja lihtsustumisest. Järgmistes näidetes võib objekti interpreteerida kas genitiivse või partitiivse: *Triatleedina saite ka **algkapitali** firma loomiseks?* ('mingi kindla summa' ~ 'pidevalt osade kaupa toetust'); *Toasooja said sel nädalal Lasnamäe elamud* ('küte on sisse lülitatud' ~ 'küte lülitati korraks sisse'); *Meie diletantlikud ning erapoolikud seadused annavad vähemusele **voli** valimised nurjata* ('täieliku ja lõpliku voli' ~ 'kestva võimaluse').

2.1. Objektikääne argisuhtluses: tänapäevane ja varasem kasutus

Järgnevalt käsitleme objektikäänet seoses tuumverbiga *saama* Eesti Keele Instituudi korpuse (EKI) ajakirjandustekstides ning Eesti kõnekäändude ja fraseologismide andmebaasi (EKFA) fraseologismides. Seega on vaatluse all 20. saj lõpu kirjalik redigeeritud argisuhtlus ajakirjanduse vahendusel ning 20. saj esimese poole argivestlus murdekeeles. Analüüsitud keeleaines leiti korpuste kasutajaliidese abil ning seetõttu on ajakirjanduskeele puhul tegu vormide tekstisagedusega ja fraseologismide puhul vormide sõnastikusagedusega: kui üks ja sama objekti sisaldav fraseologism on polüseemne, on kõiki neid juhte arvestatud eraldi.

2.1.1. *saama*-verb ja objektikääne EKI tekstikorpuse ajakirjandustekstides

EKI tekstikorpuses piirasime *saama* aktiivi/passiivi, imperatiivi ja konditsionaali vormide kohta tehtud päringu vastused saja

lausega. *Saama*-verbi on kasutatud valimi 1733 lauses. Verbi grammatiliste vormide esinemissagedus on väga erinev, seda on kasutatud nii transitiivse (929 näidet) kui ka intransitiivisena (804 näidet). Analüüs hõlmab objekti sisaldavaid transitiivlau-
seid, mille hulgas on kõige rohkem kasutatud indikatiivi mit-
muse esimese pöörde vormi: *Meil oli õnne, et täna avastardis esikoha saime*, järgnevad konditsionaali oleviku mitmuse kol-
manda pöörde vorm: *Loomulikult tahaksime, et kõik sündivad Eesti lapsed saaksid imikupaki*, eitava kõneliigi olevikuvorm *ei saa*, indikatiivi oleviku ainsuse esimese pöörde vorm *saan* ja lihtmineviku ainsuse kolmanda pöörde vorm *sai*, indikatiivi ain-
suse teise ja kolmanda pöörde vormid *saad* ja *saab*.

Andmed transitiivse *saama*-verbi objektikäände kohta on toodud tabelis 1. Kõige sagedamini kasutatud objektikäane on partitiiv, järgnevad ainsuse genitiiv ja nominatiiv. Põhilised *saama*-verbi vormid, millega on valdavalt kasutatud partitiivi, on *saadakse*, *ei saa*, *saaks*, *saab*, *saame*. Genitiivi on kõige sa-
gedamini kasutatud koos lihtmineviku vormidega *sain*, *said*, järgnevad *saime*, *sai*. Nominatiivi on kasutatud koos vormidega *saadi* ja *saadakse*. Kui arvestada partitiivisena ka *saama*-verbi finiitvormiga seotud *da*-infinitiivi ja analüütilistes *saama*-sisal-
duvat objektikäandelist komponenti (*aimu*, *algust*, *aru*, *asja*, *jagu*, *kasu*, *korda*, *paika*), siis suureneb partitiivi osakaal valimis veelgi.

Tabel 1. Objektnoomeni käändevalik verbiga *saama* EKI tekstikorpuse ajakirjandustekstides

Kääne/arv	SG	PL	Kokku
NOM	84	66	150
GEN	313	–	313
PART	335	131	466
Kokku	732	197	929

Tabelist 1 nähtub objektikäänete tekstisageduse proportsio-
naalne kasv nominatiivist partitiivini. *Saama*-verbi kasutamises võib märgata eelistusi mitte ainult verbi grammatilise vormi ja

objektikäände valikul, vaid ka objektisõnade semantikas. Korduma hakkavad kindlas käändevormis enamasti ühe- ja kahe-silbilised substantiivid. Näiteks 1) ainsuse nominatiivis: *arv, auto, mees, mis, osa, raha, algkapital*; 2) mitmuse nominatiivis: *võlad, vastused*; 3) ainsuse genitiivis: *aja, osa, palga, raha, sea-duse, esikoha, ülevaate*; 4) ainsuse partitiivis: *abi, aega, mida, midagi, palka, raha, vett, vitsa*; 5) mitmuse partitiivis: *aktsiaid, ettevõteteid*. Samalaadne nähtus ilmneb *saama*-verbi sisaldavate väljendverbide ning mitmesõnaliste koosluste juures, seda peamiselt intransitiivsetes lausetes. Näiteks väljendverbides on kasutatud objektikäandelisi substantiive *aimu, aru, kasu, piitsa, vitsa, vitsad*; samuti verbe *haavata, kannatada, liikuma, lüüa, petta, teada, tunda* ning muid noomenivorme, enamasti translatiivis: *armsaks, jutule, jälile, kaasavaraks, pahaseks, rikkaks*. Valimi ühendverbid sisaldavad peaausjalikult adverbe *edasi, juurde, kaasa, kokku, lahti, läbi, maha*.

2.1.2. *saama*-väljendid ja objektikääne

Allpool kirjeldame verbi *saama* sisaldavates fraseologismides grammatilise objekti ülesannet täitvate noomenite käändevormi; seejärel toome välja objekti käändevormi ja semantika vahelised tüüpseosed. Et fraseologismi-lemma objektikääne vastaks EKFAst ilmnevale kasutusele, oleme mõned infiniitfraasid asendanud finiiitfraasidega, vrd näiteks *põõna* (SG.PART) *saama* – *saab põõna* (SG.GEN), *jalgu* (PL.PART) *alla saama* ja *saab jalad* (PL.NOM) *alla*. Tänapäeva keelekasutuse seisukohalt on EKFA materjali hulgas rohkem või vähem metafoorseid ja kinistunud väljendeid, kuid kuna meie huvikeskmes on konstruktsioonide võimalik kujunemiskäik, siis nimetatud tunnuste alusel fraseologisme ei eritleta. Allpool loetletakse sõnastikusagedusi.

Saama-verb esineb (k.a modaalses tähenduses: *Varsti saad kostaga koret putru võtta*) 838 fraseologismis, millest ligi pooltel kordadel võib verbi käsitada transitiivsena. Selle tuumverbi juures on selgelt näha Krikmanni (2004) materjalist ilmnenu partiaalobjekti eelistamine (vt tabel 2). Tabelis 2 näeme objektikäänete sõnastikusageduse samalaadset proportsionaalset kasvu nominatiivist partitiivini, nagu eespool juba osutatud (vt tabel 1). Püüame selgitada, mis on selle põhjus.

saama ja partsiaalobjekt (ObjP)

Mõnevõrra on partsiaalobjekti osakaalu suurendanud see, et oleme Arvo Krikmanni (2004: 135, 144) eeskujul partsiaalseks lugenud ka (lühenenud) *da*-infinitiivsed objektid (kokku 34 väljendis): *Konid haiged justkui peksa saanud*. EKG (II: 246, 247) järgi seostub taolistes passiivilausetes modaalverb kausatiivse vm

Tabel 2. Objektnoomeni käändevalik EKFA *saama*-väljendites

Kääne/arv	SG	PL	Kokku
NOM	8	29	37
GEN	106	–	106
PART	195	30	225
Kokku	309	59	368

verbi infinitiiviga; subjekt on tegevusobjekt ja tegevussubjekt on agentadverbiaal. Domineeriva peksutähenduse kõrval võivad sellised (justkui) partitiivsed komponendid tähistada veel sööki, jooki, riidlemist: *Mis süüa saab? – Noori hiiri ja värskaid kartuleid*. Rohkem kui 180 juhul on partsiaalobjekt kahesilbiline; neist pooltel kordadel võib ainsuses objektikäände määratlemist eksitada vormihomonüümia: *valu saama*. Krikmann (2004: 144) on oletanud, et selline *saama*- (ja *andma*-) konstruktsioonide suhtes balansseeritud kahesilbiline punktueeritud rütmiga sõnaüksus võib olla kasutajaskonnale tundunud nii suupärane, et on omandanud teatava püsimali kvaliteedi.

Sihitise semantiliselt tüübilt jagunevad fraseologismid võrdselt vastavalt sellele, kas tegevusobjekt on olemas tegevusest sõltumatult (nn suunasihitis, tabelis 3 *suund*): *Lamma lähed vähi käest villa saama*, või tekib see tegevuse tulemusena (tabelis 3 *tulemus*): *Ole veel uudishimulik, said nüüd ninanipsu* (vt EKG II: 48).

Suunasihitise puhul võib tegevusobjekti tähendust üksikutes fraseologismides mõista nii, et see sisaldub tegevuse tähenduses (vt EKG II: 49): *Vaesed käisid mardi- ja kadripäeval osa saamas, Küll sellega saab aegu*. Suunasihitiste hulgas on ainesõnu

pisut rohkem kui asjasõnu. Asjasõna, s.o kvantitatiivselt piiritletud ja loendatav substantiiv viitab selgete piiridega entiteedile, nt füüsilisele objektile, mis on loomu poolest tervik. Ainesõna, s.o kvantitatiivselt piiritlemata ja loendamatu substantiiv viitab pigem ainele, mis on loomu poolest terviklikkuseta. Ainesõnade puhul jääb määratlemata, kas sel objektil on minimaalseid osi; üldjuhul pole ainet võimalik tajuda rohkem kui ühena. (Pajusalu

Tabel 3. *saama*-väljendite objekti kääne ja semantiline tüüp

Nr	Objekti semantiline tüüp	Objekti kvantitatiivne piiritletus	ObjP	ObjT	Objekti-kasutusi kokku	Kasutusnäiteid
1.	suund	+	+	–	47	<i>Ei saa pirdu parsile ega puid ahju; Loe linnukest, siis saad koorukest.</i>
2.	suund	–	+	–	65	<i>Homme püha, siis saab kapsaleent ja liha. Atvaa, liha ei saa.</i>
3.	tulemus	+	+	–	5	<i>Suu sügeleb: musu saab.</i>
4.	tulemus	–	+	–	108	<i>Sain sinu pärast õige võtta; Kui vähe mahti saavad, kohe lähevad metsa. Ei saa temast jagu.</i>
5.	suund	+	–	+	80	<i>Saad triibulised püksid. Said alles tuka heinu ning toobi kust, mis sa veel tahad.</i>
6.	suund	–	–	+	16	<i>Koerad said kondi kätte.</i>
7.	tulemus	+	–	+	14	<i>Sain talt hea peapesu. Teine sinul teeb, siis sa saad selle põntsu.</i>
8.	tulemus	–	–	+	33	<i>Vilsandist said pruudid hea noosi.</i>

2009: 61 ja Langemets 2010: 197) Meie materjalis tingib asjasõnade partsiaalse vormi kahel kolmandikul juhtudel tegevuse eitus (vt tabelis 3 rühm nr 1). Ülejäänud juhtudel võib resultaatseisundit pidada ajutiseks ja partitiivi, mida eelistatakse ka tänapäeva eesti keeles (vt EKG II: 52), ülesanne paistab olevat markeerida objekti kui sellist: *Seda väikest asja ikka saab*. Mõnikord paistab objektiese olevat piiritlemata ja loendamatu, nagu seda on aine: *See on nõnda südant saanud, lastud kõik teha mis tahab, nüüd oma õigust täis*. Taoline metafoorne või metonüümiline substantivatsioon on näiteks peksuväljendite puhul päris tavaline ja sage (vt lähemalt Krikmann 2004: 127 jj). EKG (II: 52) järgi väljendabki partsiaalobjekt selgelt piiritletud tegevuse puhul objektieseme piiritlematust, kuid selliseks objektiks saab olla ainult juhuhulga- või ainesõna. Ainesõnadest viiendiku juures on *saama*-verb eitav, kuid see ei mõjuta objekti partsiaalset vormi (vt tabelis 3 rühm nr 2). Ainesõnad lubavad nii totaal- kui ka partsiaalobjekti mis tahes verbidega, kusjuures totaalobjekti korral muutub ainesõna juba käändevaliku kaudu piiritletuks, vrd *võtan vee* 'pudeli- või klaasitäie' ja *võtan vett* (Pajusalu 2009: 62; vt ka Muischnek 2006: 97). Kuid taoline justkui vaikumisi kehtiva piisava koguse tähendus, mis toetub konstruktsiooni ja selles sisalduvate lekseemide tähendusele, paistab samahästi aktiveeruvat ka partsiaalobjekti puhul. Nii saab prototüpselt piiritlemata aine(sõna) kasutuse käigus omamoodi optimaalsed piirid: *Kust vallast sa põhku saad?*, vrd ka *Sai issanda pajuki*. Kuna totaalses ja partsiaalses vormis ainesõnad ei paista *saama*-verbiga seoses kvantitatiivselt piiritletuselt erinevat, siis võidakse partitiivi eelistada objekti selgemaks markeerimiseks.

Tulemussihitise puhul on tegevusobjekti ja tegevuse vahel ainuvaldav sisaldussuhe, mida võib laiemas plaanis pidada perifeerseks nähtuseks (vt EKG II: 49): *Küll ma olen saanud valu; Peaasi, Roosi, et nalja saab; Ma pea su, laisa, pärast ka teiste käest halbu sõnu saama*. Tulemussihitis on suhteliselt harva kvantitatiivselt piiritletud (vt tabelis 3 rühm nr 3). Asjasõnade hulka liigituvad vaid *musi* ja *sõna*. Lauses *Kohkus sedasi ära, et ei saa sõna suust* tuleb objekti partsiaalne kuju tegevuse eitusest, vrd *Kõht lähteb enne tühjaks, kui saab sõna* (SG.GEN) *suust*.

Kvantitatiivselt piiritlemata partsiaalobjekti (vt 4. rühm) kääned ei pruugi vähestes väljendites ette tulev eitus mõjutada, vrd *viin on vitsa saanud ja ei saa härja vitsagi*, kuigi vrd *Sest ei saa hobene kah aru* (SG.PART) ja *Ta sai aru* (SG.GEN) *kätte*. Kuna *saama*-verbiga väljendatud tegevuse tulemuseks on lühiajalised aistingud, füüsilised seisundid, staadiumid jmt, siis nende puhul piiritletuse tähendus ei tõusetu. Olulisem on, et vaatleja-kõneleja fikseerib hinnanguliselt tegevuse tulemuse: *Kas said enese kõhule varju? Kas mõni sellest jagu saab veel*. Võimalik, et nii nagu suuunasihitise puhul soosib objekti ebamäärasus partitiivi kasutamist ka tulemussihitise puhul.

saama ja totaalobjekt (ObjT)

Totaalobjekti sisaldavatest fraseologismidest on $\frac{2}{3}$ juhtudest tegu suunasihitisega, milleks on väga ülekaalukalt asjasõna; kvantitatiivne piiritletus peaks olema selgeim hulgafraside puhul (vt tabelis 3 rühm nr 5). Suhteliselt harvade ainesõnadega (vt 6. rühm) võidakse taas osutada teatud optimaalsele kvantiteedile või siis hoopis tervikule: *Ma sain teise sülje ka suhu; Söödi-joodi, mis kätte saadi; Vasikas pääses lahti, sai sooja naha, enne kui kinni saime*.

Totaalne tulemussihitis käitub väga sarnaselt partsiaalse tulemussihitisega. St et sisaldussuhet väljendatakse pigem kvantitatiivselt piiritlemata ainesõnaga kui asjasõnaga (vt vastavalt 8. ja 7. rühm). Samas võidakse ka viimasega silmas pidada teatud piisavat kogust, mahtu, vrd *See sai ühe maotäie ja Sai hüva maotäie peksa*.

2.2. saama-verbi objekti erijooni fraseologismides ja ajakirjandustekstides

Objektikäänete uurimine ajakirjanduskeele tekstisageduse ja fraseologismide sõnastikusageduse põhjal näitab grammatiliste käänete kasutamise proportsionaalsust ja samalaadsust: mõlemal juhul hõlmab partitiiv kolmandiku objektikäände kasutusest, järgnevad genitiiv ja nominatiiv.

Kui fraseologismides on partsiaalobjekti puhul suuna- või tulemussihitis esindatud päris võrdselt, siis totaalobjekti puhul

kaldub eelistus suunasihitise kasuks. Partsiaalsete suunasihitiste hulgas on ainesõnu pisut rohkem kui asjasõnu. Viimaste partsiaalne vorm tuleneb väga tihti tegevuse eitusest. Totaalseks suunasihitiseks on enamasti asjasõna. Nii totaalse kui ka partsiaalse sisaldussihitise kasutatakse põhiliselt ainesõna, mis kannab kontekstuaalset optimaalse koguse tähendust.

Nii *saama*-väljendite kui ka ajakirjanduskeele objektnoomeni analüüs näitab, et suhteliselt ebamäärase semantikaga objektnoomeni eelistatakse kasutada partitiivis, kuid sellel on mõnevõrra teistsugused põhjused, kui tänapäevased keelenormid tavatsevad selgitada. Grammatilise objekti semantikat ähmastab tegevusobjekti tähenduse sisaldumine tegevuse tähenduses ja kvantitatiivne piiritlematus. Ainesõnast sisaldussihitise puhul paistab partitiivi ülesanne olevat markeerida ühemõtteliselt objekti kui sellist, kvantitatiivse piiritlematuse tähendus sellega ei kaasne. Arusaama, et ainesõnast sisaldussihitise puhul piiritletuse tähendus ei tõusetu, toetab *saama*-verbiga väljendatud resultaatseisundi ajutisus. Objekti kui sellise markeerimist partitiiviga võib soosida konstruktsiooni suupärasus, mida kinnitab nii pikendamist võimaldavate kahesilbiliste kui ka *da*-infinitivsete partsiaalobjektide rohkus vaadeldud materjalis.

Kuna kõneleja seisukohalt on fookuses uut informatsiooni edastav objekt, siis ei ole objektnoomeni muutmorfoloogilised ega semantilised omadused (ese/aine, osa/tervik, konkreetne/abstraktne, definiitne/indefiniitne), lause aspektuaalsus (ateelisuus/teelisuus), verbi resultatiivsus/irresultatiivsus olulised. Paistab, et keelekasutaja ei mõtle objekti kvantifitseerimise peale partsiaalsena/totaalsena ega tegevuse piiritletuse/piiritlematuse markerina. Siinkohal ei tohiks lingvisti erihuvi tahaplaanile tõrjuda loomuliku morfologia põhimõtteid (vt Wurzel 1984, Langacker 1999 ja Ehala 1997): loomulik keelekasutus on keelele tüpoloogiliselt omane ja seda peetakse tavaliseks. Keeleüksuste fookusesse tõstmine ei tulene mitte süsteemist, vaid teksti- või suhtlustasandit iseloomustavatest kommunikatiivsetest ja pragmaatilistest vajadustest. Liina Lindström (2006: 888) on rõhutanud, et näiteks eesti eriküsilause kõrvallauseks grammatiseerumisel on infostruktuuri osakaal „väga tugev: tugevam kui grammatilised piirangud“.

3. Grammatiliste käänete markeerimatuses ja markeeritusest

Emakeelekõneleja jaoks on loomulikud keelesüsteemi markeerimata üksused ning neid kasutatakse markeeritud üksustest sagedamini (Habicht jt 2006: 613). Niisuguseid üksusi saab nimetada keelesüsteemi tuumelementideks, mis on muutuste suhtes tundlikumad kui markeeritud üksused. Näiteks Martin Ehala (1997: 372; vt ka 2009a) järgi vastab eesti käändeparadigma algvormile omastele tunnusjoontele kõige paremini mitmuse genitiivi vorm, kuna see on võimalikult vähe markeeritud, määrab muuttüübi ja tüveteisendused, on vormisünteesi aluseks. Genitiivi alusel „on võimalik tuvastada enamik tüve morfoloogiliselt olulisi tunnuseid, välja arvatud astme- ja kujuvahelduslikkus. Nimetava käände puhul aga pole ükski loetletud tunnustest tuvastatav ja selle vormi algvormiks valimise kasuks kõneleb vaid ta markeerimatus“ (Ehala 1997: 375). Partitiiv on eesti kolmest grammatilisest käändest kõige markeeritum, kuna on nimetatud tunnuste suhtes negatiivne (Ehala 1997: 373). Järelikult sobib eesti käändesüsteemi tuumelemendiks kõige paremini genitiiv, mis on ka muutuste suhtes kõige tundlikum. Küsimuseks jääb genitiivi markeerimatus seos vormisagedusega. Eesti keele nelja sagedasema nimisõna korpuspõhise käändeuuringu tulemused (vt Eslon ja Matsak 2009: 89–96) näitavad, et ajalehekeeles kasutatakse genitiivi teistest grammatilistest käänetest harvem (vt tabel 4), eriti mitmuses. Nominatiivi ja partitiivi esineb peaaegu võrdselt ning nende sagedus sõltub enamasti sõna semantikast. Niisiis on genitiiv morfoloogiliste tunnuste poolest vähem markeeritud kui nominatiiv ja partitiiv ning jääb neile alla ka vormisageduselt.

Võimalik, et morfoloogiliselt markeerimata genitiiv on muutumas marginaalseks, mis sobib algvormi staatusega³.

---

³ Seda tulemust ei lükka ümber ka Heiki-Jaan Kaalepi (2010: 97) statistika paradigmasisese vormihierarhia esiletoomisel, milles sõnakordusest tulenevat vormikordust pole arvesse võetud. Meie *saama*-verbi objektnoomeni käändekasutuse analüüs, mis tugineb erinevatele alustele (vormi teksti- ja sõnastikusagedus), on andnud

Tabel 4. Grammatiliste käändevormide sagedus EKI tekstikorpuse ajakirjandustekstides nelja sagedasema nimisõna näitel

Lekseem/vorm	<i>inimene</i>	<i>sõna</i>	<i>elu</i>	<i>aeg</i>
SG.NOM	960	397	184	1168
PL.NOM	1164	353	8	184
SG.GEN	765	233	159	310
PL.GEN	598	293	0	184
SG.PART	1421	248	81	1268
PL.PART	704	72	5	114

Tabel 5. Grammatiliste käänete kasutuseelistused EKI tekstikorpuse ajakirjandustekstides nelja sagedasema nimisõna näitel

	Jrk nr	<i>inimene</i>	<i>sõna</i>	<i>elu</i>	<i>aeg</i>
Sagedasemad vormid korpuses	1.	SG.PART	SG.NOM	SG.INES	SG.PART
	2.	PL.NOM	PL.NOM	SG.ELAT	SG.NOM
	3.	SG.NOM	PL.GEN	SG.NOM	SG.ADS
	4.	SG.GEN	SG.PART	SG.GEN	SG.GEN
	5.	PL.GEN	SG.GEN	SG.PART	PL.NOM
Sagedaste konstruktsioonide eelis- või ainuvormid	1.	SG.NOM	SG.NOM	SG.NOM	SG.NOM
	2.	PL.NOM	SG.GEN		SG.PART
	3.	SG.GEN	PL.GEN		
	4.	SG.PART			
	5.	PL.PART			

Veel selgemalt tuleb genitiivi marginaliseerumise tendents ilmsiks, kui uurida tekstiloomes eelistatud konstruktsioone (vt tabel 5). Ajakirjandustekstides moodustasid kasutussagedusel

mõlemal juhul samalaadse tulemuse. Mitmuse partitiivi tunnistamine käändevormide moodustamise aluseks Kaalepi uurimuses näitab, et eesti keele muutmorfoloogias on reeglipärasuse ja keelekasutuse vahelisi erinevusi, mis pole siiski muutnud keele ajalooliselt kujunenud olemust (vt Kaalep 2010: 109).

põhinevaid mustreid niisugused konstruktsioonid, milles valdav kääne oli ainsuse nominatiiv, järgnesid ainsuse genitiiv ja ainsuse-mitmuse partitiiv (vt lähemalt Eslon ja Matsak 2009: 89–96; Eslon 2009: 38–45). Seega on keelekasutaja eelistatud konstruktsioonides kõige sagedasem ning vähem markeeritud kääne nominatiiv (vt tabel 5, kus nominatiivi kasutus on esile toodud poolpaksus kirjas). Võrdluseks: ka soome keele grammatiliste käänete sagedasem vorm on ainsuse nominatiiv, järgnevad ainsuse genitiiv, mitmuse nominatiiv, ainsuse partitiiv, mitmuse genitiiv, ainsuse illatiiv, mitmuse partitiiv⁴. 1980. aastatel tehtud käändestatistika järgi oli siis kõige sagedasem kääne hoopis partitiiv, millele järgnesid nominatiiv ja genitiiv (vt Hakulinen ja Karlsson 1988: 181–182).

4. Nominatiiv kui eesti keelele tüpoloogiliselt omane objektikääne

Mis puudutab grammatiliste käänete kasutamist objektikäanetena, siis eesti keeles on genitiivile eelistatud enamasti partitiivi, kusjuures mõlemat käänat võib asendada nominatiiviga. Tauli järgi võib „igasuguses tekstis iga käändsõna, mis esineb ühes kolmest objektikäändest asendada mõne teise käändsõnaga millel need kolm objektikäänat on võrdsed, ilma et sellest tekiks mingit ohtu selgusele” (vt Tauli 1968: 62–63). Sama on väidetud ka eesti-inglise kakskeelsete laste keelekasutuse (Torn 2003) ja täiskasvanute eesti õppijakeele (Pool 2007 ning Eslon 2009 jt) kohta. Tauli on soovitanud keelekorraldajatel järgida elavat keelekasutust ning kallutada grammatiliste käänete valik teatud juhtudel nominatiivi kasuks (Tauli 1968: 87). Kui tegu on nii keeruka nähtusega nagu objekt (ülevaate sellest saab juba uurimusest (W. Grünthal 1941)), siis on loogiline väita, et emakeelekõneleja keelekompetents püüdleb intuitiivselt selle selguse ning loomulikkuse poole (vt ka Habicht jt 2006: 610). Kõik loomulik on keelele tüpoloogiliselt omane. Paistab, et diakroon-

---

⁴ Vt <http://www.cs.tut.fi/~jkorpela/finnish-cases.html> (26.02.2010).

ses lõikes ilmnenud lainetena kulgev areng grammatiliste käänete variatiivsuses pole muutnud selle soomeugrulist põhiolemust.

Matti Larjavaara väitel on näiteks soome keelele omane grammatiliste käänete variatiivsus keelesisese arengu tulemus. Larjavaara järgi ei saa seda protsessi pidada balti päritolu võõr-mõjuliseks nähtuseks, kuna see on toimunud tõenäoliselt hiljem (Larjavaara 1991: 401–402), kui objekti kvantifitseerimise (mitteaspektuaalne käändevaheldus) ja subjekti kavatsuse ning tegevuse tegeliku toimumise alusel kujunes välja kolmeosaline aspektitähenduslik käändevaheldus: progressiivne/lõpetatud, lõpetamata/lõpetatud ja irresultatiivne/resultatiivne tegevus (Larjavaara 1991: 395–396). Balti keelte võimalik mõju kuulub varasemasse perioodi ega ole põhjustanud hilisema aspektitähendusliku käändevariatiivsuse väljakujunemist soome keeles. Küll on varasem kontakt balti keeltega ilmselt loonud soodsad tingimused hilisemateks omakeelseteks sisemisteks arenguteks (sh eitusega kasutatav partitiiv). Pealegi läks balti keeltele iseloomulik vastandus nominatiiv/akusatiiv eituse puhul üle genitiiviks (Larjavaara 1991: 397–398).

Analoogselt võib suhtuda eesti keele järkjärgulisse partitiivistumisse, millel on erinevaid käändekasutustendentse näitav diakrooniline tagapõhi. Et indoeuroopa päritolu võõr-mõjud pääsesid mõjule, selleks peaks süsteemi vastusurve ning keele eneseorganiseerumisvõime oluliselt nõrgenema (vt nt Ehala 1996). Kõik see annab põhjust oletada, et eesti keeles on välja kujunenud vastandus nominatiiv/partitiiv, mille markeerimata liikme staatusele vastab nominatiiv. See on kooskõlas eesti morfoloogiasüsteemi olemusega, kuna nominatiiv on markeerimata käändevorm, partitiiv aga kõikide muutemorfoloogiliste tunnuste suhtes negatiivne ning seetõttu kõige enam markeeritud grammatiline kääne (vt eespool). Nominatiivi markeerimatust toetab selle kasutussagedus, ennekõike aga eelistamine tekstiloomes. Seetõttu saab nominatiiv olla mitte ainult opositsiooni nominatiiv/partitiiv vastandliige, vaid samaaegselt ka opositsiooni neutraliseeriv liige, mis sisaldab oma vastandit. Tegu on universaalse arenguseadusega. Põhimõtteliselt sama on väljendanud ka Tauli: „nominatiivse, genitiivse ja partitiivse objekti opositsiooni semantiline väärtus on väike” (Tauli 1968: 63). Nagu eespool öel-

dud, on seoses grammatiliste käänetega diskuteeritud akusatiivi, samuti eesti keele akusatiivistumise üle (vt Hiietam 2004 ja Miljan 2008). Üksteisest on lahus hoitud morfoloogiline akusatiiv (kui paradigma liige) ning süntaktiline akusatiiv, kuid akusatiivistumise põhiküsimus on siiski selles, kas elusa/eluta kategooria on hakanud määrama objektikäände valikut (Miljan 2008: 56–57). Nagu näiteks karjala murretes, kus partitiiviga on hakatud markeerima elusolendit tähistatavat totaalobjekti (vt Naumova 2006: 16). Selles ilmneb indoeuroopa päritolu võõrõõju, mis pikaajaliste areaalsete ja ebasoodsate sotsiaalsete tingimuste tõttu on survestanud karjala (murde)keele soomeugrilist alust sedavõrd, et elusa referendi puhul on juurdunud totaalobjekt. Eesti keeles analoogset arengut pole märgatud.

5. Kokkuvõte

Grammatiliste käänete varieerumine varasemas ja tänapäeva eesti keeles näitab, et see protsess on olnud laineline minetamata oma soomeugrilist loomust. Artiklis kirjeldatud mõnevõrra erineva keeleainese analüüs näitab, et nominatiivi ja genitiivi süsteemne vastandatus partitiivile kui grammatiliste käänete kõige markeeritumale vormile on asendumas vastandusega nominatiiv/partitiiv. Ajakirjandustekstides kasutatakse kõige sagedamini niisuguseid konstruktsioone, milles ainsuse nominatiiv on valdav või ainuvõimalik käändevorm. Morfoloogiliselt markeerimata genitiiv on muutumas marginaalseks. Seda arusaama toetab ka objektnoomeni käändevalik seoses *saama*-verbiga, kus mitmuse genitiivi ei esine üldse ja ainsusevormi kasutatakse peamiselt suunasihitisena.

Sage grammatiliste käänete mitteeristamine võib olla märk eesti keele käändeparadigma lühenemisest ja lihtsustumisest. Sellel protsessil on muitemorfoloogilised põhjused (nt ühe- ja kahesilbiliste abstraktse tähendusega nimisõnade, nagu *abi*, *aru*, *kasu*, *osa* jm käänamine). Samas hakkab silma tekstikasutusi ja sõnastikufraseologisme, kus nominatiivi-genitiivi-partitiivi erisus neutraliseerub ning võrdselt võimalik on kasutada kõiki vorme nagu näite *Oleks tore neile pakkuda selline tore üritus ~*

sellise toreda ürituse ~ sellist toredat üritust puhul jm. Ilmselt mängib siin oma osa lause infostruktuur: objekt edastab tihti uut informatsiooni, on reema positsioonis ja seega fookuses. Rõhuasetus nihkub objektnoomeniga edastatavale informatsioonile, mis muudab ebaoluliseks objekti või tegevuse kvantifitseerimise käändega (eriti kindlate pragmaatiliste faktorite lisandumisel). Tasub uurida, kas ainsuse nominatiivi sisaldavate konstruktsioonide eelistamine tänapäeva eesti keeles on seotud reema positsiooniga või hoopis verbide intransitiivsuse laienemise ja transitiivsuse kaoga.

Pille Eslon, Katre Õim
Eesti keele ja kultuuri instituut
Tallinna ülikool
Narva mnt 25
10120 Tallinn
pille.eslon@tlu.ee
katre.oim@tlu.ee

Kirjandus

- Ehala, Martin (1996) "Self-organization and language change". *Diachronica* 13, 1, 1–28.
- Ehala, Martin (1997) „Eesti morfoloogia olemus“. *Keel ja Kirjandus* 40, 6, 370–383.
- Ehala, Martin (2009a) "Linguistic strategies and markedness in Estonian morphology". *Language Typology and Universals. Sprachtypologie und Universalienforschung* 62, 1/2, 29–48.
- Ehala, Martin (2009b) „Keelekontakti mõju eesti sihitiskäänete kasutamisele“. *Keel ja Kirjandus* 52, 3, 182–204.
- EKG II = Ereht, Mati, Reet Kasik, Helle Metslang, Henno Rajandi, Kristiina Ross, Henn Saari, Kaja Tael, Silvi Vare. *Eesti keele grammatika II. Süntaks. Lisa: kiri*. Trükki toimetanud Mati Ereht (peatoimetajana), Tiiu Ereht, Henn Saari, Ülle Viks. Tallinn: Eesti Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituut, 1993.
- Eslon, Pille (2009) „Eestikeelses tekstiloomes eelistatud konstruktsioonid ja käändevormid“. Pille Eslon, Katre Õim, toim. *Korpusuurin-*

- gute metodoloogia ja märgendamise probleemid*, 30–53. (Tallinna Ülikooli eesti filoloogia osakonna toimetised 11.) Tallinn: Tallinna Ülikooli kirjastus.
- Eslon, Pille, Erika Matsak (2009) „Eesti keele kasutusvariandid: kor-
pustest tulenev käändevormide võrdlev analüüs“. Helle Metslang,
Margit Langemets, Maria-Maren Sepper, Reili Argus, toim. *Eesti
Rakenduslingvistika Ühingu aastaraamat 5*, 79–110. Tallinn: Eesti
Keele Sihtasutus.
- Grünthal, Willem (1941) *Itämerensuomalaisten kielten yksikön nomi-
natiivi objektin edustajana aktiivin yhteydessä. Lauseopillinen tut-
kimuskoe*. (Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 218.)
Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Habicht, Külli (2006) „Meie muutuv kirjakeel“. *Oma Keel* 1, 12–19.
- Hakulinen, Auli, Fred Karlsson (1988) *Nykysuomen lauseoppia*. (2.
painos.) Helsinki: SKS.
- Hiietam, Katrin (2004) “Accusative – why not?”. *Proceedings of the
11th postgraduate conference in linguistics*. Manchester: Uni-
versity of Manchester.
- Huumo, Tuomas (2006) “Kvantiteetti ja aika I: Nominaalisen aspektin
näkökulma suomen objektin ja subjektin sijamerkintään”. *Virittäjä*
4, 504–538.
- Kaalep, Heiki-Jaan (2009) „Kuidas kirjeldada ainsuse lühikest sisse-
ütlevat kasutamismetega kooskõlas?“. *Keel ja Kirjandus* 52, 6,
411–425.
- Kaalep, Heiki-Jaan (2010) „Mitmuse osastav eesti keele käändesüste-
emis“. *Keel ja Kirjandus* 53, 2, 94–111.
- Habicht jt 2006 = Habicht, Külli, Leelo Keevallik, Ilona Tragel
(2006) „Keele muutumine kasutuskontekstis“. *Keel ja Kirjandus*
49, 8, 609–625.
- Kont, Karl (1963) *Käändsõnaline objekt läänemeresoome keeltes*.
(Eesti NSV Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituudi
uurimused IX.) Tallinn: Eesti Riiklik Kirjastus.
- Krikmann, Arvo (2004) „Sai hea obaduse vastu obadust“. *Löömist ja
peksmist märkivad väljendid eesti keeles*. (Reetor 3.) Tartu: Eesti
Kirjandusmuuseum. Folkloristika osakond. Eesti Kultuuriloo ja
Folkloristika Keskus.
- Langacker, Ronald W. (1999) *Grammar and conceptualization*.
Berlin–New York: Mouton de Gruyter.
- Langemets, Margit (2010) *Nimisõna süstemaatiline polüseemia eesti
keeles ja selle esitus eesti keelevaras*. Eesti Keele Instituut. Tallinn:
Eesti Keele Sihtasutus.
- Larjavaara, Matti (1991) “Aspektuaalisen objektin synty”. *Virittäjä* 95,

- 4, 372–408. <http://www.kotikielenseura.fi/virittaja/hakemistot/jutut/1991_372.pdf> Vaadatud: 27.02.2010.
- Lees, Aet (2004) “The case of the object in early Estonian and Finnish texts”. *Proceedings of the 2004 conference of the Australian Linguistics Society*. <<http://ses.library.usyd.edu.au/bitstream/2123/113/1/ALS-20050630-AL.pdf>> Vaadatud: 28.02.2010.
- Lindström, Liina (2006) „Infostruktuuri osast eesti keele sõnajärje muutumisel“. *Keel ja Kirjandus* 49, 11, 875–888.
- Lüdeling, Anke, Stefan Evert (2003) “Linguistic experience and productivity: corpus evidence for fine-grained distinctions”. Dawn Archer, Paul Rayson, Andrew Wilson, Tony McEnery, toim. *Proceedings of the Corpus Linguistics 2003 Conference*, 475–483. <<http://purl.org/stefan.evert/PUB/LuedelingEvert2003.pdf>> Vaadatud: 27.02.2010.
- Lüdeling jt 2000 = Lüdeling, Anke, Stefan Evert, Ulrich Heid (2000) “On measuring morphological productivity”. Werner Zühlke, Ernst G. Schukat-Talamazzini, toim. *KONVENS-2000 Sprachkommunikation*, 57–61. VDE-Verlag <<http://purl.org/stefan.evert/PUB/LuedelingEvertHeid2000.pdf>> Vaadatud: 27.02.2010.
- Miljan, Merilin (2008) *Grammatical case in Estonian*. (PhD Thesis.) University of Edinburgh.
- Muischnek, Kadri (2006) „Eesti keele verbikesksed püsiühendid tekstikorpuses“. *Emakeele Seltsi aastaraamat* 51 (2005), 80–106. Tallinn: Emakeele Selts.
- Naumova, Marina (2006) *Glagol'noe upravlenie v livvikovskom narečii karel'skogo jazyka*. (Avtoref. dis. kand. filol. nauk.) Petrozavodsk.
- Nikolaev, Alexandre, Jussi Niemi (2006) “Nominien paradigmaattistuminen suomessa. Millä rakenteellisilla ehdoilla kielenkäyttäjät sitovat potentiaaliset nominit taivutusluokkiin?” *Virittäjä* 1, 46–69.
- Pajusalu, Renate (2009) *Sõna ja tähendus*. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.
- Pool, Raili (2007) *Eesti keele teise keelena omandamise seaduspärasusi täis- ja osasihitise näitel*. (Dissertationes philologiae estonicae universitatis tartuensis 19.) Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Rajandi, Henno, Helle Metslang (1979) *Määramata ja määratud objekt*. Eesti NSV Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituut. Tallinn: Valgus.
- Sulkala, Helena (1996) “Expression of aspectual meanings in Finnish and Estonian”. Mati Erelt, toim., *Estonian: Typological Studies I*, 165–225. (Publications of the Department of Estonian of the University of Tartu 4.) Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

- Tamm, Anne (2004) *Relations between Estonian verbs, aspect, and case*. (Doctoral dissertation.) Budapest.
- Tauli, Valter (1968) *Keelekorralduse alused*. Stockholm: Eesti Raamat. Kirjastus & kirjanduse vahendus.
- Torn, Reeli (2003) "Object Case Marking: English influence on the use of Estonian by three Estonian-English bilingual children". *Kalbotyra/Linguistics* 53, 3, 126–134.
- Wurzel, Wolfgang (1984) *Flexionsmorphologie und Natürlichkeit. Ein Beitrag zur morphologischen Theoriebildung*. Berlin: Akademie-Verlag.

Pille Eslon, Katre Õim. About Estonian Object Cases from the Perspective of Markedness and Frequency. The paper focuses on the variation in the case-marking of the direct object in Estonian. The variation under study here is illustrated on the basis of examples which all have identical meaning, i.e. 'If (and only if) the people could elect Ilves, they would elect Ilves', despite the fact that the object case is different in each sentence, alternating between the partitive and genitive case: *Kui rahvas saaks valida Ilvese-SG.GEN, siis ta valiks Ilvese-SG.GEN* ~ *Kui rahvas saaks valida Ilvest-SG.PART, siis ta valiks Ilvest-SG.PART* ~ *Kui rahvas saaks valida Ilvest-SG.PART, siis ta valiks Ilvese-SG.GEN* ~ *Kui rahvas saaks valida Ilvese-SG.GEN, siis ta valiks Ilvest-SG.PART*. We assume that diachronically the variation in the case marking of the direct object has been an undulating process, though unidirectional. Also, the variation can still be described as typically Finno-Ugric. Our assumption is confirmed by the analysis of the use of the object cases which occur together with the verb *saama* 'to get, receive, be able to' in today's newspaper texts and in dialectal phraseologies. We describe the object cases from the perspective of markedness and frequency. Accordingly, the genitive case has become the least marked grammatical case in Estonian, and is likely to become marginal due to its infrequent occurrence. The most marked and most frequent case is the partitive, as opposed to nominative. It seems that the contrasts conveyed by the alternating object cases are becoming less significant and this process may have been triggered by the simplification of the mor-

phophonological paradigm. Also the information structure seems to play a role here, as the case-marked object normally functions as rhema and is thus the focussed element in a clause, i.e. the focus is on the information conveyed rather than on the form itself.

Keywords: grammatical cases, markedness, frequency, object case alternation, morphosyntax